

denetim

SAYI: 1 OCAK/1985

AYLIK DERGI

FIYATI: 250 TL (KDV dahil)

DERNEĞİMİZİN BASINA TANITILMASI KOKTEYLİ OLUMLU GEÇTİ

Basın Mensupları, Denetim Elemanlarının Çalışmaları Hakkında Bilgi Edindiler

12 Eylül 1980'den sonra ayakta kalabilen tek memur derneğinin DENETDE olduğunu ve Dernekler Yasası'na göre yapılan uyarılardan sonra DENETDE'nin oluştuğunu belirten Hüseyin Bölükbaşı Ünan:

— DENETDE, Kamu kesiminde çalışan Müfettiş, Denetçi Kontrolörlerle Hakim statüsündeki Sayıştay Denetçilerinin oluşturduğu bir kuruluştur. Derneğimiz, denetçi kesiminin büyük bir bölümünü bünyesinde toplamış bulunmaktadır, dedi.

Olağanüstü hal nedeniyle sesimizi duyuramadığımızı, kısıtlı koşullara karşın bir Denetim Kurultayı ve Hizmet İçi Eğitim Seminerinin gerçekleştirdiğini, üyelerimizin özlük hakları konusunda önerilerde bulunduğunu, bu önerilerin önemli bir bölümünün gerçekleştirildiğini bu çalışmalarla teselli bulunduğunu vurgulayan Ünan, konuşmasını şöyle sürdürdü:

— Amaçları doğrultusunda ve bu amaçlardan sapmadan etkinliğini sürdüren derneğimiz üyelerinin, bugünde Özlük Haklarıyla ilgili önemli sıkıntıları bulunmaktadır. Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Denetim Elemanlarının da sözleşmeli statüde çalıştırılmak istenmesi, bu sıkıntılarımızdan biri ve en önemlisidir.

Koordinasyon Kurulu kararında Yönetçiler ile Denetçiler sözleşme kapsamı dışında bırakılmış iken, uygulamada Denetim elemanları birer yıllık sözleşmeli olarak istihdam edilmek istenmiştir. Sözleşmeli Denetim elemanı çalıştırılması KİT'lerdeki denetim olayını orta vadede yok edecek sonuçlar doğurabilir. Kamu Fonları yoluyla, Sayıştay Denetimi dışında kalan idare, KİT'lerde sözleşmeli Denetim elemanı çalıştırma yoluyla etkin olmayan bir denetim anlayışına yönelebilir. Bu durumda sözleşmeli statü de; ist yönetici ve karar organ-

Soñu 8. sayfada

Basına verilen kokteylde Yönetim ve Denetim Kurulu üyelerimiz toplu halde görülüyor.

ÇOK YÖNLÜ HİZMET İÇİN

Selahattin BALTA
Gn. Sekreter

Gelişen teknoloji, toplumsal yaşamda iletişim araçlarının etkinliğini çok artırmış, yayın organlarına yeni boyutlar kazandırmıştır. Haber, yorum ve araştırmalarıyla geniş kitlelere kültürel hizmet sunan günlük gazetelerimizin yanısıra; mesleki alanda görev üstlenen dergi ve benzeri yayınların da önemi artmıştır. Bu nedenle amaç ve hizmet alanları ne denli değişik olursa olsun, çağımızda yayın organlarının yararları yadsınmaz.

Bu olguların ışığında, DENETİM'i yeni bir boyut ve anlayışla çıkarabilmenin kıvancını yaşıyoruz. Ülke genelinde, önemli bir görevi sürdüren tüm denetleme elemanlarımızla birlikte, yeniden bir yayın organına kavuşmanın mutluluğunu paylaşıyoruz. DENETİM dergisinin zamanla güçlenip, etkinleşerek, daha doyurucu hale geldiğinde, sorunlarımızın harman edildiği bir platform niteliği kazanması tek dileğimizdir. Derneğimiz amaçları doğrultusunda çok yönlü hizmet sunabilmenin ilk koşullarından biri de, bu dileğimizin yerine gelmesine bağlıdır.

Bu bakımdan, tüm meslektaşlarımızdan, ortak ürünüme, ortak sevincimize olan bu dergimizin etkinlik kazanması için gerekeni yapmalarını beklemekteyiz. Bu haklı beklentimizin, her denetim elemanınca benimseneceğinden ve olumlu yönde sonuçlandırılacağından kuşumuz yoktur. Yayın organımızın zamanla kök salmasını, giderek yaygınlaşmasını elbirliği ile sağlamanın anlamı, elbetteki daha başka olacaktır. Zira, kişisel çabalarla geliştirilen hizmetler ne denli yeterli görünürse görünür, bir gün önemini yitirmeye mahkumdur.

Yasal düzenlemeler ve diğer nedenlerden ötürü bir süre ara vermek zorunda kaldığımız yayın organımız, değişik konulara da yer vermiş olmamızdan, mesleki sorunlarımızın dışına çıkmamızdan, DENETİM'in hep böyle yayınlanacağı kanısına varılmamıştır. Üyelerimizle yeniden koordine kurup mesleki yazılar sağlanıncaya kadar, dergimizde her okuru ilgilendiren değişik konulara da yer vereceğiz. Elbette zamanla, mesleki konulara ağırlık veren, öz işlevini yerine getiren bir dergi durumuna geleceğiz. Kısa bir süre zorunlu olarak bu biçim ve içerikte çıkmamız belki de dergimizi sıkıcı olmaktan da kurtaracak, ona yeni nitelikler kazandıracaktır. Daha iyiye, daha güzele ulaşabilmek için eleştirilere açık olduğumuzu söylemeye gerek duymuyoruz. Hepimizin dergisi olan DENETİM yine hepimizin istekleri doğrultusunda yayınına sürdüreceğinden kimsenin kuşusu olmasın.

Yeni bir heyecan ve anlayışla başlattığımız çalışmalarımızın odak noktasını oluşturan DENETİM'e yazı, inceleme, şiir, öykü, vs. göndererek her alanda bütünleşmemizi hızlandırmanızı beklemekteyiz. Gücünü sizlerin ilgi ve değerlendirmelerinden alacak olan Yönetim Kurulumuz, kısa sürede, elde olmayan nedenlerle yaratılan boşluğu doldurmaya uğraşmaktadır. Kararlı adımlarla, hep birlikte arzulanan hedeflere varmak dileğiyle, hepinizi saygıyla selamlıyoruz.

DEMOKRATİK DENETİM

Musa ÖZDEMİR

Sayıştay Uzman Denetçisi

Her inanç, her düşünce, her yasa, her kurum bir ihtiyaçtan doğar ve toplumun belli bir gelişme aşamasında bir ihtiyaca yanıt verir. Düşünce ve örgütlenme özgürlüğü insanlık tarihinin saptadığı en kutsal, en vazgeçilmez ihtiyaçtır. Bir düşüncenin veya bir kurumun iyi ya da kötü olduğunun ölçütü o düşüncenin veya kurumun kendisini doğuran sosyo-ekonomik ihtiyaca verebildiği yanittir. Devlet Denetim Elemanları Derneğini de bu açıdan değerlendirmek gerekir. DENETDE adlı örgütü oluşturmanın dayandığı düşünce nedir? Bu sorunun yanıtını demokratik kitle örgütleri, meslek odaları oluşturmaya duyulan ihtiyaçta aramak gerekmektedir.

ÖRGÜTLENMENİN GEREĞİ

Devlet denetim elemanlarının oluşturduğu örgütün temel amaçlarından biri üyelerinin, dayandığı kitlenin hak ve çıkarlarını savunmak ve geliştirmektir. Denetim elemanları Anayasa ve devlet memurlarına ilişkin yasalar açısından devlete emeğini tahsis eden ücretli kişilerdir. O halde örgüte düşen önemli görevlerden ilki dayandığı kitlenin iş ve meslek güvencesini sağlamaktır. Bir başka anlatımla, binbir güçlükte ulaştığı mesleğini keyfi ve politik yaklaşımlar sonucu yitirme tehlikesini azaltmak, giderek kaldırmaktır. Görevini insanlık ve meslek onurunun gerektirdiği doğrultuda yapan denetim elemanının mesleğinden koparılmasını, işsiz kalmasını önlemek için mücadele vermektir.

Dayandığı kitlenin daha iyi ücretle çalışmasını sağlamak, yaşam düzeyini yükseltmek, konuttan spora, beslenmeden sanata, sağlıktan eğitime dek uzanan bilimsel-toplumsal ihtiyaçlarını karşılamak için tüm gücünü seferber etmek DENETDE'nin görevidir. Denetim elemanları arasında dayanışmayı artırmak, bilgi ve deney birikimini geliştirmek, diğer mesleki sorunlara çözümler aramak, bu örgütün kurulması ihtiyacını doğuran diğer nedenlerdir.

Tüm denetim elemanlarını çatısı altında örgütlemesi, dayandığı kitlenin somut sorunlarıyla ilgilenmesi, mesleki çıkarları savunması, üyelerinin kendini yenilemesi ve aşması doğrultusunda uğraşlar vermek bu örgütün gündeminden sürekli konular olacaktır.

DEMOKRATİK MÜCADELE

Ancak buraya dek saydığımız amaç ve hedeflerin en iyi şekilde yerine getirilmesi hem mümkün değildir, hem de yeterli değildir. Çünkü denetim elemanlarının sorunları hem ülke sorunlarından soyutlanamaz hem de toplumsal çıkarın önüne geçirilemez. O halde DENETDE'ye düşen önemli görev üyelerine ekonomik hak ve çıkarlarını demokrasi mücadelesiyle bütünleştirerek savunmaktır. Dünyadaki ve ülkemizdeki olayları, sorunlarına bu doğrultuda çözümler aramak çağdaş meslek örgütünün olmazsa olmaz kuralıdır. Bir başka anlatımla DENETDE'nin işlevini sadece ekonomik mücadeleyle sınırlamak yanlıştır. Üyelerinin hak ve çıkarlarını savunurken bunlara kaynaklık eden ekonomik yapıyı, uluslararası ilişkileri, Anayasayı, yasaları, dikkate almak zorundadır. Böyle bir yaklaşım doğal olarak tutarlı bir demokrasi mücadelesini gündeme getirecektir. Temel hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi için verilecek uğraş ile denetimin demokratikleşmesine yönelik çabalar elbette içiçe olacaktır. Bizim burada üzerinde durmak istediğimiz ise bu görevlerden denetim hakkının ve denetimin içeriğinin demokratikleşmesi için DENETDE'nin yapabileceği katkılardır.

Denetim sadece yasal bir zorunluluk değil, sosyo-ekonomik ihtiyaçların yarattığı bir gerekliliktir. Hiçbir kurum tek başına iyi ya da kötü değildir. Esas olan o kurumun yöneldiği amaç ve ifa ettiği fonksiyondur. Denetim fikri ve denetim organları da bu açıdan değerlendirilmelidir. Demokrasi iktidar aygıtını elinde tutanların yani egemenlerin denetlenmesi ihtiyacından doğmuştur ve giderek halkın parlamentoyu, parlamentonun

hükümeti denetlemesi biçiminde kurumsallaşmıştır. Çağımızda denetimin başlıca amaçlarına bir göz attığımızda sorunun ne denli önemli ve ciddi boyutlara ulaştığı daha iyi anlaşılacaktır.

DENETİMİN AMAÇLARI

Demokrasilerde kalkınmanın yükünün kimlerin omuzlarında kalacağına saptanması, halktan toplanan paraların harcanması sadece siyasal iktidarların tercihine bırakılamaz. Kamu gelir, gider ve mallarının üretim dağıtım ve kullanımının denetlenmesi kadar siyasal iktidarın karar ve uygulamalarının kamuoyunun da katılımıyla irdelenmesi gerekir.

Planlı kalkınmayı benimseyen ülkelerde ekonominin bir bütün olarak denetlenmesine duyulan gereksinim çeşitli nedenlere dayanmaktadır. Bunların en önemlisi, ülkenin mevcut olanak ve kaynaklarını en sağlıklı şekilde saptamak, envanterini çıkarmak ve bunun yeniden dağılımına ışık tutmaktır. Denetim sonucu elde edilen veriler toplumsal gereksinmeler arasında seçimler yapmak ve gereksinmelerle olanakları denkleştirmek için kullanılan en önemli kaynaktır. Kalkınma planlarının, programların ve bütçelerin hazırlanmasıyla denetim sonuçları somut ürünlere dönüşür. Ekonominin denetiminin bir başka amacı da ülkenin bağımsızlığı büyük ölçüde mali ve ekonomik güçlüklerine bağlıdır. Uluslararası ekonomik ve mali ilişkiler gittikçe yoğunlaşan ve taraflara bazı hak ve yükümlülükler getiren nitelikler taşımaktadır. Ekonomik ve mali yetersizlik nedeniyle, başka ülkelerden aşırı borç alan ülke kaynaklarını ve olanaklarını rasyonel biçimde kullanmadığı takdirde borç veren ülkenin ekonomik denetimine girme tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır. Buna engel olabilmeyen yolu, siyasal iktidarların olası keyfiliklerini önleyecek gerçekçi, ulusal planlamayı yaşama geçirmek ve etkin-demokratik bir denetim sistemi kurmaktır. Denetimi gerekli kılan bir diğer neden ülkenin maliye, para ve kredi rejimini sağlam esaslara kavuşturmasıdır. Bu amaca, maliye politikasının en etkin aracı olan bütçelerin ve banka sisteminin denetimiyle ulaşılmaktadır.

Yasalara uymayı sağlamak denetimin bir başka amacıdır. Hukuk devletinin yaşama geçirilmesi, yazılı hukuk kurallarına aykırı davranışların saptanması, sorumluluk üstlenmiş kurum ve kişilerin yanlış işlemlerinin önlenmesiyle gerçekleşir. Bütçe uygulamalarının yasalara uygunluğunu sağlamak, yasa dışı işlemlerde sorumluluğu saptamak denetimle olanaklıdır. Denetimin amaçlarından beşincisi idarenin verimliliğini artırmaktır. Verilen ödenek ve sağlanan olanaklar ile öngörülen hizmet arasındaki uyumun düzeyini saptamak, zaman ve işgücünün kullanımını ölçmek için denetim gereklidir. Bir başka anlatımla, idarenin yeniden örgütlenmesinin (idari reformun) nesnel tabanının en önemli kaynağı denetim sonuçlarıdır. Denetimin amaçlarından altıncısı da kamuoyunun ve kişilerin bilgilendirilmesini sağlamaktır. Plan, program ve bütçe arasındaki uyum ve uyumsuzlukların kamuoyunun bilgisine ve eleştirisine sunulması kamu gelirlerinin kamu yönetimine nasıl kullanıldığının somut belgelere bağlanması denetim sonuçlarının açıklanmasıyla olanaklıdır. Ülkenin kaynaklarının değerlendirilme yol ve yöntemleri hakkında bilgi sahibi olmak, kamuoyu ve kişilerin istemlerine nicel ve nitel boyutlar kazandıracak, onların yurttaşlık hak ve ödevlerine daha bilinçli sahip olmalarını sağlayacaktır.

SONUÇ

Denetim hakkının demokratikleşmesi kamuoyunun parti, sendika, dernek, kooperatif gibi örgütler aracılığıyla ülkenin yazgısında söz ve karar sahibi olmasıyla gerçekleşir. Denetimin içeriğinin demokratikleşmesi ise denetim organlarının yukarıda sayılan denetim amaçlarına en üst düzeyde ulaşmasıyla mümkündür. İşte bu iki noktanın toplumun gündemine girmesini gerçekleştirmek görevi DENETDE'ye düşmektedir. Denetim sorununu toplumun tüm sosyal güç ve katmanlarına tartışılmasını sağlamak için bilimsel araştırmalar yapmak, toplantılar düzenlemek, yayın yoluyla bunları kamuoyuna aktarmak için planlı, programlı çalışmalar yapılması gerekir. DENETDE denetim sorununa bu boyutlarda yaklaştığı sürece demokratik meslek örgütü olmanın sorumluluğunu yerine getirmek olacaktır. Bunun gerçekleşmesi, denetim elemanlarının örgütlenmenin gereğine olan inanç ve bilincinin düzeyine bağlıdır. Bu düzeyin varlığına olan inancımı yenileyerek DENETDE'nin başarısı için tüm denetim elemanlarını özveriye çağırıyorum.